

Uued teadusdoktorid

Meditsiinidoktor Oksana Jagur

7. mail 2013 kaitses TÜ Kliinikumi stomatoloogia kliiniku arst-õppejõud Oksana Jagur meditsiinidoktori väitekirja „Temporomandibular joint diagnostic imaging in relation to pain and bone characteristics. Long-term results of arthroscopic treatment“. Tööd juhendasid TÜ stomatoloogia kliiniku dotsent Ülle Voog-Oras ja emeriitprofessor Edvitar Leibur ning TÜ sisekliiniku dotsent Riina Kallikorm, oponent professor Anders Holmlund Karolinska Instituudist.

Uuringu tulemustest järeldub, et valu/ebamugavustunne temporomandibulaarliigeses (TML) on seotud luutihedusega ja D-vitamiini vähese sisaldusega organismis. Selgus, et TMLi valu korral on suu avamine piiratud ning häiritud on söömine, neelamine, sportimine. Ilmes, et TMLi radioloogilised muutused ja okludeerivate hammaste arv on tihedalt seotud väikse luutihedusega ja D-vitamiini vähese sisaldusega.

Artroskoopia võimaldab vabastada ja eemaldada adhesioone, fibrillatsioone, silendada liigesepindu jms. Operatsiooni järel paranes patsientidel suu avamine, vähenes valu ja taandusid TMLi düsfunktsioonid. Kaugtulemuste analüüsist selgus, et artroskoopia on tõhus meetod TMLi haiguste ravis.

Meditsiinidoktor Katrin Sikk

29. mail 2013 kaitses PERHi arst-neuroloog Katrin Sikk meditsiinidoktori väitekirja „Manganese-ephedrone intoxication - pathogenesis of neurological damage and clinical symptomatology“. Tööd juhendasid TÜ närvikliiniku dotsendid Sulev Haldre ja Pille Taba ning professor Sten-Magnus Aquilonius Uppsala Ülikoolist, oponent professor Per Odin (Bremerhaveni Keskhaigla, Saksamaa; Skåne Ülikooli Kliinik, Lund, Rootsi).

Töös on kirjeldatud parkinsonistlikku sündroomi narkomaanidel, kes süstisid endale n-ö kodumetodil valmistatud pseudoefedriini, kaaliumpermanganaadi, äädikhappe ja keeva vee segu. Isegi kui narkootikumi tarvitati väga lühikese perioodi jooksul, võis selle järel tekkida raske motoorne defitsiit. Tekkinud neuroloogiline kahjustus oli pöördumatu ning haiguse progresseerumise tendents esines ka pärast segu tarvitamise lõpetamist. Magnetresonantstomograafia ilmnemise manganilise ladestusele iseloomulik signaaliintensiivsuse suurenemine basaaltuumades. Isotoop-uuringud näitasid, et dopaminergilised neuronid, mis hävinevad Parkinsoni tõve puhul, olid uuritud säilinud. Antiparkinsonistlik ravi levodopaga ei olnud neil tõhus. Efedrooni tarvitamine on oluline parkinsonistliku sündroomi tekkepõhjus noortel patsientidel Eestis.

Meditsiinidoktor Kai Blöndal

31. mail 2013 kaitses Reykjavíki linna tervishoiuosakonna konsultant Kai Blöndal meditsiinidoktori väitekirja „Tuberculosis in Estonia with special emphasis on drug-resistant tuberculosis: notification rate, disease recurrence and mortality“. Tööd juhendasid professor Alan Altraja (TÜ kopsukliinik) ja professor Mati Rahu (TAI) ning oponent professor Peter F. O. Davies (Liverpooli südame- ja rindkerehaiguste kliinik).

Uurimistööga tuvastati, et Eestis oli multiresistentse ja eriti resistentse tuberkuloosi (M/XDR-TB) ravi efektiivsus väike peamiselt ravikestajate lubamatult suure osakaalu (22,3%) tõttu. Kõige haavatavamad olid vanemad ja mitte eesti rahvusest inimesed ning madalama haridustasemega isikud. Pärast edukat ravi oli TB- ja M/XDR-TB-haigete kogusuremus jätkuvalt suurem kogurahvastiku omast, kuid see ei olnud seotud enam ravimiresistentsuse esinemisega. Eestis on TB ja M/XDR-TB suur haigestumus tihedalt seotud HIV-infektsiooni esinemisega ning mõjutatud sellistest teguritest nagu suitsetamine, alkoholi liigtarvitamine, madalam haridustase ja sotsiaalne tõrjutus, mis on omakorda seotud vaesusega. Eestis peab M/XDR-TB ravi tõhustamiseks tuberkuloosiga seotud raviteenused siduma vastavate meetmetega eelmainitud haiguse kulgu raskendavate asjaolude vastu.

Uued teadusdoktorid

Marju Puurand

10. juunil 2013 kaitses Tallinna Tehnikaülikooli toiduainete instituudi teadur Marju Puurand filosoofiadoktori väitekirja „Oxidative phosphorylation in different diseases of gastric mucosa“. Tööd juhendasid prof Enn Seppet ja prof Ants Peetsalu TÜ kirurgiakliinikust. Oponeeris prof Vilmanté Borutaité Leedu Terviseteaduste Ülikoolist.

Uuringu tulemused näitasid, et maokorpuse mitteatroofilises limaskestas on oksüdatiivse fosforüülimise suutlikkus ligikaudu kaks korda suurem kui *antrum*'i mao limaskestas.

Vastusena kroonilisele aktiivsele põletikule väheneb oksüdatiivne fosforüülimine korpuse mao limaskestas, kuid suureneb *antrum*'i mao limaskestas, võrreldes mitteaktiivse kroonilise põletikuga.

Maovähk on seotud oksüdatiivse fosforüülimise vähenenud suutlikkusega. Mao korpuse osa limaskestast ja maovähi rakkudes toimub oksüdatiivse fosforüülimise ümberkorraldamine, mis avaldub I kompleksi defitsiidina ning II kompleksi funktsiooni paranemisena. Muutustel võib olla roll maovähi arengus.

Jürgen Innos

11. juunil 2013 kaitses TÜ bio- ja siirdemeditiini instituudi teadur Jürgen Innos filosoofiadoktori (neuroteadused) väitekirja „Behavioural, pharmacological and neurochemical characterisation of limbic system-associated membrane protein (LSAMP) deficient mice“. Juhendasid TÜ füsioloogia instituudi prof Sulev Kõks ja prof Eero Vasar. Oponeeris prof Heikki Tanila Ida-Soome Ülikoolist.

Limbilise süsteemiga seotud membraanvalku kodeerib *Lsamp* geen. Uuringu tulemustest järeldub, et *Lsamp* geeni väljalülitamine kutsub esile ulatuslikke muutusi ärevuses, liikumisaktiivsuses ja sotsiaalses käitumises, halvendab kohanemisvõimet ning põhjustab muutusi põhiliste monoaminergiliste süsteemide tasakaalus ajus.

Lsamp knockout-hiired on hea mudel psühhiaatriliste häiretega kaasnevate sotsiaalse käitumise muutuste uurimiseks. Samuti võib limbilise süsteemiga seotud membraanvalgu uurimine aidata avastada psühhiaatriliste häiretega seotud molekulaarseid radu ning töötada välja psühhiaatrilisi ravimeid.

Aili Tagoma

29. augustil 2013 kaitses TÜ nais-tekliiniku teadur Aili Tagoma filosoofiadoktori väitekirja „Immune activation in female infertility: Significance of autoantibodies and inflammatory mediators“. Juhendajad olid prof Raivo Uibo ja prof Andres Salumets (TÜ biomeditsiini instituut) ning prof Ülle Jaakma (Eesti Maaülikool). Oponent oli Rotterdami Erasmuse Ülikooli prof Herbert Hooijkaas.

Uuringu tulemused näitasid, et eri põhjusega viljatutel naistel, kes läbisid kehavälise viljastamise protseduuri, esines sagedasti elundispetsiifkate või -spetsiifilisi autoantikehi. Teatud antikehareaktsioonide esinemine oli seotud viljatuse diagnoosi või ebaõnnestunud kehavälise viljastamise raviga.

Uurimuse teises osas mõõdeti ja võrreldi patsientide follikulaarvedelikust immuunsüsteemiga seotud biomarkerite kontsentratsioone ja tuvastati, et proinflammatoorsete tsütokiinide, kemokiinide ja apoptoosi regulaatorite profiilid erinesid patsientide hulgas haiguspõhiselt.

Võib järeldada, et erineva põhjusega viljatutele kehavälise viljastamise läbinud naispatsientidele on iseloomulik üldine immuunsüsteemi aktivatsioon ja need häired võivad olla seotud viljatuse patogeneesiga.